https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/facial-recognition-technology

8. Dutch Data Protection Authority fines Clearview AI. Autoriteit Persoonsgegevens. 03.09.2024. URL: https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/en/current/dutch-dpa-fines-clearview-ai

***Козлюк Людмила Олексіївна,***
т.в.о. начальника відділу кримінального аналізу Головного управління Національної поліції в Рівненській області

## ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ Й OSINT У КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімкою цифровізацією всіх сфер життєдіяльності, що, поряд із позитивними змінами, сприяє трансформації злочинності та появі нових форм кримінальних загроз. Злочинці активно використовують інформаційно-комунікаційні технології, соціальні мережі, месенджери, криптовалютні платформи та інші цифрові сервіси для підготовки, вчинення й приховування кримінальних правопорушень. У таких умовах особливого значення набуває кримінальний аналіз як інструмент інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів, спрямований на своєчасне виявлення кримінальних ризиків, встановлення взаємозв'язків між подіями та особами, а також підтримку процесу прийняття управлінських і процесуальних рішень [1, с. 45].

Одним із найбільш перспективних напрямів розвитку кримінального аналізу є використання технологій штучного інтелекту та методів розвідки на основі відкритих джерел інформації (Open Source Intelligence, OSINT). Застосування зазначених інструментів дозволяє значно підвищити ефективність збору, обробки та аналізу великих масивів даних, що є критично важливим в умовах постійного зростання обсягів інформації.

Відкриті джерела інформації вже давно стали важливим елементом інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів. Соціальні мережі, інтернет-форуми, медіаресурси,

державні реєстри, геоінформаційні сервіси, супутникові знімки та інші цифрові платформи містять значний обсяг відомостей, які можуть бути використані для виявлення злочинної діяльності, встановлення місцеперебування осіб, документування зв'язків між учасниками кримінальних груп, а також прогнозування потенційних загроз [2, с. 112].

Особливої актуальності використання OSINT набуло в умовах воєнного стану. Відкриті джерела дозволяють оперативно отримувати інформацію про діяльність диверсійно-розвідувальних груп, колаборайну діяльність, незаконний обіг зброї, канали фінансування злочинної діяльності, а також факти інформаційно-психологічного впливу на населення. Практичне значення OSINT для підрозділів кримінального аналізу полягає у можливості швидкого встановлення зв'язків між особами, подіями та об'єктами. Наприклад, аналіз соціальних мереж дозволяє встановити коло спілкування фігурантів кримінальних проваджень, а моніторинг відкритих інтернет-ресурсів сприяє виявленню фактів незаконної діяльності ще на початкових етапах її підготовки.

Водночас ефективне використання таких джерел потребує відповідного методичного забезпечення, професійної підготовки аналітиків та впровадження сучасних програмних рішень для автоматизації аналітичних процесів.

Суттєво розширюють можливості кримінального аналізу технології штучного інтелекту. Їх використання забезпечує автоматизоване опрацювання великих масивів структурованих і неструктурованих даних, виявлення прихованих закономірностей, формування прогнозних моделей та підтримку прийняття рішень. Алгоритми машинного навчання можуть застосовуватися для аналізу криміногенної обстановки, виявлення нетипових поведінкових моделей, встановлення зв'язків між окремими кримінальними провадженнями, а також оцінки ризиків виникнення нових кримінальних загроз [3, с. 87].

Одним із перспективних напрямів є використання технологій штучного інтелекту для автоматизованого аналізу текстової інформації. Сучасні алгоритми здатні здійснювати пошук сутностей, автоматичну класифікацію документів, виявлення тематичних взаємозв'язків та формування коротких аналітичних звітів. Це дозволяє суттєво скоротити час, необхідний для первинного опрацювання інформації, та зосередити увагу аналітика на найбільш важливих аспектах дослідження.

Не менш важливим є використання штучного інтелекту для аналізу соціальних мереж та комунікаційних платформ. Завдяки застосуванню відповідних алгоритмів можливо виявляти організовані злочинні групи, досліджувати структуру їх взаємодії, встановлювати ключових учасників мережі та прогнозувати подальший розвиток злочинної діяльності. Особливого значення такі інструменти набувають під час документування діяльності транснаціональних злочинних угруповань та осіб, причетних до фінансування злочинної діяльності. Це дозволяє підвищити якість аналітичних продуктів та ефективність оперативно-службової діяльності.

Світовий досвід свідчить про активне використання технологій штучного інтелекту та OSINT правоохоронними органами держав Європейського Союзу, США та Великої Британії. Для реалізації можливостей кримінального аналізу зазначені технології інтегруються із сучасними інформаційно-аналітичними платформами, які забезпечують автоматизовану обробку даних, візуалізацію взаємозв'язків та підтримку прийняття управлінських рішень. У своїй діяльності вони застосовують такі програмні комплекси, як IBM i2 Analyst's Notebook, Maltego, ArcGIS та інші аналітичні платформи, що дозволяють автоматизувати обробку даних та виявляти складні зв'язки між подіями і особами.

Водночас упровадження технологій штучного інтелекту в практичну діяльність підрозділів кримінального аналізу супроводжується низкою проблемних питань. Насамперед це стосується нормативно-правового регулювання використання алгоритмів автоматизованого аналізу даних, забезпечення захисту персональної інформації, недопущення дискримінаційних підходів під час прийняття рішень, а також необхідності перевірки достовірності результатів, отриманих за допомогою програмних засобів. Важливо забезпечити баланс між ефективністю аналітичної діяльності та дотриманням прав і свобод людини.

Подальший розвиток системи кримінального аналізу в Україні доцільно здійснювати шляхом впровадження єдиної інформаційно-аналітичної платформи, інтеграції державних інформаційних ресурсів, автоматизації OSINT-моніторингу, розширення використання алгоритмів машинного навчання та вдосконалення професійної підготовки аналітиків.

Отже, технології штучного інтелекту та OSINT поступово стають невід'ємними складовими сучасного кримінального

аналізу. Їх комплексне використання сприятиме підвищенню ефективності виявлення та документування кримінальних правопорушень, удосконаленню стратегічного й оперативного аналізу, а також зміцненню спроможності правоохоронних органів України протидіяти сучасним кримінальним загрозам.

Одним із найперспективніших напрямів застосування технологій штучного інтелекту та OSINT є протидія організованій злочинності. Сучасні організовані злочинні групи дедалі частіше використовують цифрові технології для координації своєї діяльності, фінансових розрахунків, легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також для приховування власної активності.

Використання технологій штучного інтелекту сприяє підвищенню ефективності опрацювання значних масивів інформації та формуванню аналітичних висновків, необхідних для підтримки прийняття управлінських і процесуальних рішень. Застосування таких технологій дає змогу швидше виявляти тенденції, закономірності та потенційні ризики, що мають значення для кримінального аналізу.

Особливого значення такі можливості набувають під час протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Застосування технологій штучного інтелекту дозволяє виявляти складні фінансові схеми, встановлювати взаємозв'язки між юридичними та фізичними особами, аналізувати рух коштів через банківські рахунки та визначати потенційні ризики використання фінансової системи для протиправної діяльності.

Не менш актуальним є використання технологій штучного інтелекту для аналізу операцій із віртуальними активами та криптовалютами. Поєднання інструментів блокчейн-аналітики з можливостями OSINT дає змогу отримувати додаткову інформацію про осіб, причетних до використання криптовалют у злочинних цілях.

У перспективі подальший розвиток зазначених технологій сприятиме переходу від реагування на вже вчинені кримінальні правопорушення до їх раннього виявлення та попередження. Саме поєднання можливостей штучного інтелекту, OSINT та кримінального аналізу створює підґрунтя для формування сучасної проактивної моделі правоохоронної діяльності.

Крім того, важливим завданням залишається забезпечення належного рівня цифрової грамотності працівників підрозділів кримінального аналізу. Сучасний кримінальний аналітик повинен

володіти не лише методиками аналізу кримінальної інформації, а й навичками роботи з великими масивами даних, спеціалізованим програмним забезпеченням, інструментами OSINT та технологіями штучного інтелекту. Саме людський фактор і професійна підготовка залишаються визначальними елементами ефективного використання будь-яких технологічних рішень.

**Список використаних джерел**

1. Основи кримінального аналізу : підручник / за заг. ред. О. Є. Користіна. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2020. 296 с.

2. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.

3. Користін О. Є., Некрасов В. А., Заєць О. М. Кримінальний аналіз у правоохоронній діяльності : науково-практичний посібник. Київ : НАВС, 2022. 214 с.

4. Заєць О. М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Вісник кримінального судочинства.* 2016. № 4. С. 17–25.

5. Бабенко А. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності в умовах цифрової трансформації. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2023. № 5. С. 230–234.

***Колесник Олексій Андрійович,***
начальник Управління кримінального
аналізу Головного управління
Національної поліції у Львівській області

## ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕВАГИ

Штучний інтелект (ШІ) у межах кримінального аналізу слід розуміти як галузь науки і техніки, спрямовану на створення інтелектуальних комп'ютерних систем і програм, що здатні аналізувати дані, робити висновки та виконувати завдання в автоматизованому режимі подібно до людського розуму [1, с. 72–74]. Впровадження цих технологій дозволяє змінити саму